

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 20 (445)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
28 жовтня 2017 року

ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ

ВІДМІННИК НАВЧАННЯ

У СИМУЛЯЦІЙНОМУ ЦЕНТРІ ТДМУ СТВОРИЛИ НОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ КОМПЛЕКС – «ВІДДІЛЕННЯ НЕВІДКЛАДНОЇ ДОПОМОГИ»

Упродовж 2016-2017 навчального року деякі практичні заняття низка кафедр Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського проводили на базі Центру симуляційного навчання. Викладачі та студенти наочно пересвідчилися в тому, що відпрацювання практичних навичок, робота із симульованим пацієнтом, а також у команді з успіхом відпрацьовується з використанням сучасних тренажерів і манекенів. Студент має змогу багаторазово виконати маніпуляцію, не боячись помилок. Дебрифінг після роботи із симульованим пацієнтом чи постраждалим дає можливість пересвідчитися у правильності виконаних дій, визначити помилки, зрозуміти їхню суть та намітити шляхи їх вирішення. Цьому сприяє відеозйомка роботи студентів та її подальший аналіз з викладачем.

но записується звук. Вся ця інформація надходить у суміжну кімнату асистентів, які візуально спостерігають за діяльністю команди, яка робить діагностику й одночасно надає допомогу. Завдяки незалежному озвучуванню асистент може зіграти роль пацієнта, відповідаючи в мікрофон на запитання студентів, які збирають анамнез, словесно реагуючи на проведене лікування. За потреби отримати додаткові дослідження, студенти мають змогу їх замовити з подальшим виведенням на додаткові монітори результатів рентгенологічного дослідження чи комп'ютерної томографії. Якщо необхідно взяти кров для лабораторних досліджень, студенти збирають матеріал у манекена, оформляють скерування та передають через маленьке віконце асистентам. За певний проміжок часу вони отримують результат, оформ-

Новий навчальний рік у Центрі симуляційного навчання ТДМУ розпочався зі створення нового навчального комплексу, який імітує відділення невідкладної допомоги багатопрофільної лікарні (Emergency Department). Комплекс складається з двох приміщень, розділених напівпрозорою перегородкою. У першій кімнаті розташоване функціональне ліжко з манекеном, що симулює різноманітні серцеві ритми, пульс, артеріальний тиск, сатурацію. Є змога провести інтубацію та виконати ручну чи апаратну штучну вентиляцію легень. Показники життєдіяльності манекена виводять на спеціальний монітор. Манекеном керують дистанційно. Навколо умовного пацієнта розміщена апаратура для діагностики та лікування (ЕКГ-апарат, дефібрилятор з кардіомонітором, інфузват, пульсоксиметр, засоби забезпечення прохідності дихальних шляхів і штучної вентиляції легень, штативи, тонометр, шафи з медикаментами, засобами доведеного введення ліків і т.п.). Все розмістили ергономічно, відповідно до алгоритму обстеження за системою ABCDE та реального застосування. Відбувається відеозйомка з чотирьох камер, синхрон-

лений на паперовому бланку, чи виведений на монітор.

Цей навчальний комплекс за своїми дидактичними та технічними можливостями відповідає сучасним симуляційним залам, які використовують у провідних європейських університетах. Це засвідчила нарада-семінар, яка відбулася 29 вересня в рамках Всеукраїнської олімпіади із симуляційної медицини з міжнародною участю «TernopilSimOlymp-2017», в якій взяла участь фахівці усіх медичних університетів України, а також з Польщі та Литви. Завдяки створеному комплексу вже тепер для слухачів ФПО пропонують додатковий курс кваліфікованих заходів реанімації, а для майбутніх працівників відділення невідкладної допомоги, які створюють при багатопрофільних лікарнях з цілодобовим чергуванням, розробили та відпрацювали методику підготовки з командної взаємодії при наданні допомоги травмованому пацієнтові.

Арсен ГУДИМА,
професор ТДМУ,
Галина ЦИМБАЛЮК,
керівник симуляційного центру

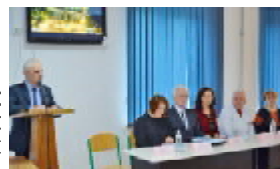
Петро ТАБАС – студент 6 курсу медичного факультету

Стор. 6

У НОМЕРІ

Стор. 3

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПАТОЛОГІЇ ЗА УМОВ ДІЇ НАДЗВИЧАЙНИХ ФАКТОРІВ НА ОРГАНІЗМ

Основні напрямки роботи конференції стосувалися чотирьох важливих проблем, зокрема, механізмів порушень регуляції серцево-судинної системи в патології, метаболічних порушень за надзвичайних впливів на організм, нейроендокринної та імунної регуляції за умов дії патогенних чинників, патофізіології екстремальних станів і стресу.

Стор. 8

ВАСИЛЬ ФАЙFUРА: «У МОЇ СТУДЕНТСЬКІ РОКИ ЖИТТЯ В ІНСТИТУТІ ВИРУВАЛО ДОПІЗНА»

У читальній залі бібліотеки ТДМУ відбулася зустріч студентів-стоматологів з В.В. Файфуру – випускником нашого університету, знаним ученим-патофізіологом, доктором медичних наук, професором, академіком Української екологічної академії наук, заслуженим працівником охорони здоров'я України.

ЦЕНТР МАЛОІНВАЗИВНИХ ОПЕРАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ОТРИМАВ НОВІ ПРИМІЩЕННЯ ТА ОБЛАДНАННЯ

Зважаючи на стрімкий розвиток малоінвазивних технологій ендоскопічної та лапароскопічної техніки, у Тернопільському державному медичному університеті імені І.Горбачевського 31 жовтня 2006 року створили курс малоінвазивних технологій та хірургічних дисциплін. Упродовж 11 років тематичні цикли вдосконалення з малоінвазивної хірургії стали популярними в Україні і вже 947 курсантів з різних куточків Ук-

раїни пройшли спеціалізацію та підвищили свою кваліфікацію з цього фаху.

З нинішнього жовтня відкрили нове приміщення навчального центру малоінвазивних оперативних технологій. Площі центру розширили з 49 кв. м. до 205 кв. м. Також придбали нове навчальне обладнання для тренінгу на муляжах, нові симулятори, монітори. Навчальну кімнату укомплектували відеосистемою. Закупили хірургічний інструментарій для лапароскопічної стійки.

Створили належні умови для особистої гігієни та побуту курсантів: просторі душові кімнати, гардероб та інші побутові приміщення.

До послуг курсантів: просторі кімнати для відпрацювання практичних навичок на муляжах і тренажерах, а також кімнати для проведення теоретичних занять з відео презентаціями, велика простора операційна кімната з оновленим лапароскопічним обладнанням. Є, звісно, й гардероб, кімнати особистої гігієни.

ОГОЛОШЕННЯ

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ» ОГОЛОШУЄ КОНКУРС НА ВАКАНТНІ МІСЦЯ ЗА ДЕРЖАВНИМ ЗАМОВЛЕННЯМ

на медичному факультеті зі спеціальностей «Медицина» та «Лікувальна справа» – 6 місць.

Студенти, які навчаються за кошти фізичних або юридичних осіб, мають право подати декану факультету:

– заяву на ім'я ректора університету щодо участі в конкурсі із зазначенням мотивації переводу;

– довідку про успішність за період навчання;

– копії документів, що дають право на отримання соціальних пільг;

– довідку про участь студента в науковому або громадському житті факультету, університету, країни.

До участі в конкурсі не допускають студентів, які порушували правила внутрішнього розпорядку.

Термін подачі документів – два тижні з дня опублікування оголошення.

ПОДІЛИЛИСЯ ЗНАННЯМИ, ЯК ЗБЕРЕГТИ ЗДОРОВ'Я

Знагоди Міжнародного дня серця та Дня людей похилого віку студенти Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського зорганізували добродійний захід у ТРЦ «Подолани». Майбутні медики, зокрема Марія Ярмолка та Любомир Данилюк, вимірювали артеріальний тиск усім бажаним, Богдан Довгий та Яна Клямар визначали індекс маси тіла, Мар'яна Позунь, Надія Вега та Юлія Валігура прочитали лекцію з висвітленням основних аспектів захворювань серцево-судинної системи та методів їх профілактики. Відвідувачі з цікавістю підходили, були активні, ставили багато питань.

Студенти-волонтери вже не вперше проводять просвітницькі акції, адже вважають, що краще запобігти хворобі та бути обізнаним. Майбутні медики планують і надалі організовувати подібні заходи. «Сподіваюся, що після проведення подібних заходів люди задумуються над важливістю збереження свого здоров'я. До нас зверталися як з простими запитаннями (як правильно харчуватися та підтримувати здоров'я), так і просили розповісти

про те, який рівень тиску вважається високим, чому він піднімається, чому падає. Багатьом людям давали поради негайно звернутися до лікаря, не хтувати своїм станом, бо були

випадки нелікованої роками гіпертензії. Приємно, що багато хто вирішив переглянути свій раціон харчування, бо результати вимірювання індексу маси тіла виявилися невтішними», – розповіла Мар'яна Позунь.

ВІДВІДАЛИ МУЗЕЙ-САДИБУ ІВАНА ГОРБАЧЕВСЬКОГО

Викладачі кафедр гігієни та загальної екології, медичної біохімії, медицини катастроф і військової медицини й студенти Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського відвідали музей-садибу Івана Горбачевського у селі Зарубинці Збарзького району. Ініціатором екскурсії стала викладач ТДМУ Оріся Смачило, яка зазначила, що необхідно глибше пізнавати рідний край через біографії відомих його людей. Таким, за її словами, є уродженець Тернопілля Іван Горбачевський.

Нагадаємо, що садиба Горбачевських була відновлена силами медичного університету і як музей розпочала свою роботу кілька років тому. В експозиції представлені документи й речі, які ілюструють життєвий та нау-

ний опублікував працю про синтез креатиніну, згодом відкрив фермент ксантиноксидазу.

Праці Івана Горбачевського мали величезне значення для вивчення механізмів виникнення та лікування такої поширеної хво-

ковий шлях академіка. Їх зберегла та подарувала музею-садибі онука Антона Горбачевського – Ірина-Романа Носик, мистецтвознавець, графік з канадського міста Торонто. Серед речей є серветка, яку вишила донька Івана Горбачевського під час учителювання на Закарпатті, а також вишивки, які академіку подарувала Олена Пчілка.

Іван Якович був патріотом України. Із 88 років свого земного буття 67 прожив за кордоном, де здобув світову славу та визнання. Ніколи не цурався свого походження й усіяко допомагав Україні. Як розповіла доцент кафедри гігієни та екології Олена Лотоцька, вражаючим є той факт, що обряд поховання Івана Горбачевського відбувався на українському прапорі. Це свідчить про його глибоку відданість своїй батьківщині.

Іван Горбачевський уже під час навчання в гімназії Тернополя демонстрував великі успіхи в опануванні природничих дисциплін. Відтак закінчив медичний факультет Віденського університету. 1882 року він уперше синтезував сечову кислоту із сечовини та амінокислоти гліцину. Це було відкриття світового значення. Після такого наукового успіху 29-річного асистента запросили на посаду професора медичного факультету Празького університету. Через три роки вче-

роби, як подагра. Плідно працював Іван Якович у галузі епідеміології, гігієни, загальної хімії, судової медицини, токсикології. Майже п'ятдесят наукових праць, значна частина яких не втратила свого наукового значення донині, були видані чеською мовою, а ось підручник з органічної хімії вийшов і українською.

Іванові Горбачевському судилося стати першим міністром охорони здоров'я в Європі. Таке відомство було зорганізоване спочатку в Австро-Угорській імперії. Вже згодом з'явилося у Німеччині, Франції, Англії. Відомо, що у справі створення подібного міністерства за досвідом до Івана Яковича приїжджав і представник Української Народної Республіки. Міністр-українець радо поділився планами організації урядового підрозділу. Щоправда, лише рік Іван Горбачевський мав міністерський портфель. Досліджуючи стан справ у відомстві, він виявив у Східній Галичині епідемію, нестачу лікарень, медикаментів... Результати своїх досліджень і програм ліквідації наслідків війни австрійців з росіянами урядовець оприлюднив у парламенті. Але наштотхнув на нерозуміння цих проблем польськими представниками, тож подав у відставку. Варто зазначити, що Іван Якович був довічним членом палати австрійського парламенту.

Добірку підготовлено за матеріалами прес-служби ТДМУ

Редактор **Г. ШОТ**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК, Л. ХМІЛЯР, М. ВАСИЛЕЧКО**
Комп'ютерний набір і верстка: **Р. ГУМЕНЮК**

Адреса редакції: 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1, тел. **52-80-09; 43-49-56** E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновники: ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України», управління охорони здоров'я облдержадміністрації

Видавець: ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України» Індекс **23292**

За точність викладених фактів відповідає автор. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво ТР № 300 від 19.12.2000, видане управлінням у справах преси та інформації облдержадміністрації

Газета виходить двічі на місяць українською мовою. Обсяг – 3,33 друк. арк. Наклад – 1000 прим. Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано, віддруковано у Тернопільському державному університеті імені І.Я. Горбачевського. 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1.

ЗАХОДЬТЕ НА НАШ САЙТ: WWW.MEDYCHNA-AKADEMIA.TDMU.EDU.UA ТА НА СТОРІНКУ У FACEBOOK

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПАТОЛОГІЇ ЗА УМОВ ДІЇ НАДЗВИЧАЙНИХ ФАКТОРІВ НА ОРГАНІЗМ

5-6 жовтня в ТДМУ відбулася X науково-практична конференція з міжнародною участю «Актуальні питання патології за умов дії надзвичайних факторів на організм». Зорганізували захід фахівці кафедр патологічної фізіології, функціональної та лабораторної діагностики, медицини катастроф і військової медицини, анестезіології та інтенсивної терапії. Матеріали про досягнення науковців нашого університету, інших навчальних і наукових закладів України у вивченні патологічних процесів, що лежать в основі найбільш поширених захворювань були висвітлені в доповідях учасників заходу, а також у 76 наукових працях, представлених на конференції та опублікованих в її матеріалах. Загалом представники 22 навчальних і науково-дослідних установ України, Польщі,

Відкрив конференцію проректор ТДМУ, професор Іван КЛІЩ

Незважаючи на те, що патологія серцево-судинної системи й нині залишається однією з найактуальніших проблем сучасної теоретичної та практичної медицини, але не менш важливим питанням, що постало останніми роками, є політравма з розвитком поліорганної недостатності, ускладненої сепсисом. Причиною тому стали бойові дії, дорожньо-транспортні пригоди, стихійні лиха та інше. Тому основний тон конференції задали доповіді професора В.В. Гнатіва та доцента І.С. Кулянди, що стосувалися актуальних питань і патогенетичних особливостей інтенсивної терапії за політравми, проблем ранового процесу, сепсису та остеогенезу. Доповідачі поділилися власними здобутками з цього приводу, запропонували нові підходи до лікування, що в подальшому дозволить підвищити відсоток видужання постраждалих унаслідок тяжкої травми. Доповіді були настільки емоційні й творчо оформлені, що викликали неабиякий інтерес у багатьох присутніх, особливо — в студентів

за рівнем смертності людей працездатного віку ця патологія домінує в світі, а в Україні перевищує втричі показники європейських країн.

Не залишилися поза увагою й проблемні питання захворювань серцево-судинної системи, бо дві третини всіх померлих гине від хвороб серця. Висока смертність переважає серед осіб, обтяжених такими факторами ризику, як артеріальна гіпертензія, цукровий діабет, метаболічний синдром. Занадто складні патологічні процеси, що лежать в основі захворювань, спонукають дослідників використовувати методику, що базуються на молекулярному та молекулярно-генетичному рівні. Нині приділено належну увагу тим процесам, які пов'язані з поліморфізмом певних алельних генів, епігеномними порушеннями, які визначають клінічний прояв цієї патології. Водночас, як було показано в низці доповідей, у міокарді закладені потужні механізми, які здатні ефективно протидіяти факторам його пошкодження, і це викликає великий інтерес у дослідників. Зокрема, йдеться

криття нових ланок патогенезу цих захворювань, що дозволяє скласти цілісну уяву про механізми їх формування та відкриває нові шляхи для дослідження засобів їх фармакологічної корекції.

Не обійшли й висвітлення на форумі проблемних питань надмірної маси тіла, особливо в молодих людей, що часто призводить до порушення адаптаційних можливостей організму. Нині відомо, що і недостатня, і надмірна маса тіла є чинником ризику багатьох захворювань. Значну увагу надали вивченню впливу психоемоційних факторів та медитації на інтегральні показники кардіогемодинаміки в осіб з

у самців. Значно впливають на розвиток захворювань негативні психоемоційні стреси. В такій ситуації організм людини стає уразливим до будь-яких інших чинників. Причиною тому може бути нагромадження в організмі активних форм кисню та формування оксидативного стресу, що згубно діє на мембрани клітин, призводить до енергетичної недостатності та до їх загибелі. На високому рівні й доволі розлого були представлені також результати, що стосувалися порушень імунологічної реактивності, метаболічних процесів в імунних клітинах, від яких залежить їх функціональна активність, проліферативні процеси.

Значний інтерес присутніх викликали дослідження, що проводять під керівництвом старшого наукового співробітника І.Л. Поповича на базі одного із санаторіїв м. Трускавця. Зокрема, були представлені глибокі та аргументовані патофізіологічні основи лікування дитячого церебрального параліча за методикою В.І. Козьявкіна, що використовують в австрійській клініці. Присутні були вражені технічними засобами та прийомами, практичне використання яких демонструє чудові результати в тих випадках, коли при звичайних підходах вони були відсутні. Лікар цього ж санаторію А.Б. Кульчицький представив результати впливу бальнеологічних засобів на нейроендокринно-імунний комплекс, зокрема можливість на цій «платформі» сформувати в організмі хворих з урологічною та гастроентерологічною патологією протизапальний ефект і в такий спосіб доповнити лікувальну програму.

Низка досліджень стосувалася механізмів розвитку запальних процесів різної локалізації та ролі в їх розвитку імунних та цитокінових порушень, апоптичних і некротичних процесів, що доводить системність розвитку руйнівних процесів в організмі. Звичай значне місце зайняли питання поліорганної недостатності як наслідок політравми, цукрового діабету, репродуктивної системи та інших ендокринних патологій, які є провідними серед експериментальних досліджень нашого університету.

Позитивним моментом форуму були доповіді англійською мовою, що у майбутньому сприятиме публікаціям в іноземних виданнях, особливо в тих, які занесені у наукометричну базу даних. Це вселяє впевненість на розширення міжнародних стосунків у розв'язанні актуальних проблем теоретичної та практичної медицини.

Юрій БОНДАРЕНКО,
професор,
Володимир ПЕЛИХ,
доцент,
Руслан УСИНСЬКИЙ,
старший викладач

Професор Володимир ГНАТІВ

Молдови та Словаччини репрезентували свої матеріали.

З вітальним словом від імені ректора ТДМУ, професора Михайла Корди виступив проректор з наукової роботи професор Іван Кліщ. Привітавши присутніх з нагоди ювілейної науково-практичної конференції, він наголосив на важливості вивчення глибоких питань патології, що в сучасних умовах є проблемними й доволі часто зустрічаються в практичній медицині, та побажав плідної праці учасникам форуму.

Основні напрямки роботи конференції стосувалися чотирьох важливих проблем, зокрема, механізмів порушень регуляції серцево-судинної системи в патології, метаболічних порушень за надзвичайних впливів на організм, нейроендокринної та імунної регуляції за умов дії патогенних чинників, патофізіології екстремальних станів і стресу. Найбільш актуальні питання були розглянуті на чотирьох секційних засіданнях. Доповіді учасників викликали жвавий інтерес і дискусію у науковців. Ніхто не залишився поза увагою присутніх. Всебічне обговорення тривало не лише під час секційних засідань, але й під час перерви.

Старший науковий співробітник Ігор ПОПОВИЧ

старших курсів, які теж взяли участь у роботі конференції. Проблемною виявилася деяка невідповідність між протокольними рекомендаціями та теоретичними напрацюваннями, що ще більше загострило дискусію. Як було проголошено у доповідях,

Головний лікар санаторію Андрій КУЛЬЧИЦЬКИЙ (м. Трускавець)

про кардіоміопатію, у тому числі, дилатаційну, алкогольну, ендокринну, кардіоміопатію, що викликані постійним і тривалим впливом лікарських засобів, важких металів, інших ксенобіотиків. Особливу увагу звернули на роз-

Доцент Ігор КУЛЯНДА

різними рівнями нейротичності, депресивності, стійкості до стресу, тривожності. З цього питання глибокі та всебічні експериментальні дані були представлені щодо стресорної перебудови організму як у пренатальний, так і постнатальний період розвитку організму.

Сучасна людина постійно перебуває у стресових умовах — великий обсяг інформації, дефіцит часу, гіподинамія, тривала робота за комп'ютером, пасивний відпочинок, зростаючий обсяг завдань для розв'язання, значна поліморбідність тощо. Здається, всім відомо про те, що постійне напруження призводить до хронічної перевтоми, виснаження організму, зниження імунологічної реактивності, опірності його до будь-яких чинників і як наслідок — може викликати порушення нервової та ендокринної діяльності. Отож ця проблема не лише не втратила свого інтересу, а навпаки, стає дедалі гострішою. Як було продемонстровано в дослідженнях професора О.В. Денефіль, внаслідок пренатального стресу відбувається дестабілізація генетичних процесів, що призводить до порушень серцевої діяльності у постнатальному періоді, особливо

УШАНУВАЛИ ЗАХИСНИКІВ УКРАЇНИ

З нагоди Дня захисника України, який відзначають у світлий день Покрови Пресвятої Богородиці, в Тернопільському державному медичному університеті імені І.Горбачевського 17 жовтня 2017 року відбулася святкова концертна програма «Я повернуся весною».

Своїм виступом урочистий вечір відкрив хор ТДМУ, подарувавши всім присутнім пісню «Ой, у лузі червона калина».

Від імені ректора ТДМУ, професора Михайла Корди з вітальним словом звернувся проректор з навчальної роботи, професор Аркадій Шульгай.

«День захисника Вітчизни є особливим святом, яке уособлює перемоги наших воїнів, мужність і патріотизм усіх тих, хто боронив і звільняв наші землі. Особлива подяка тим, хто

(Зліва направо): проректор ТДМУ, професор Аркадій ШУЛЬГАЙ вручає грамоту атовцю, старшому водію Володимирові МАРХОВСЬКОМУ

лузях, зокрема, в оборонній», — зазначив проректор.

Аркадій Гаврилович нагородив грамотами асистента кафедри мікробіології, вірусології та імунології Миколу Винничука (капітан медичної служби, виконує обов'язки начальника медичної служби артилерійської

підрозділів 66 військового мобільного госпіталю), інженера відділу програмного та апаратного забезпечення Андрія Галавана (служив у 53 окремій механізованій бригаді на посаді командира вогнеметного відділення роти радіаційного, хімічного та біологічного захисту), оператора відділу програмного та апаратного забезпечення Ігоря Форисюка (служив у 25 окремому мотопіхотному батальйоні «Київська Русь» 54 бригади на посаді механіка радіотелеграфіста, старшого солдата), водія господарської частини Володимира Марховського (служив у 40-й окремій артилерійській бригаді на посаді старшого водія).

Присутні вшанували хвилиною мовчання тих, хто не повернувся з лінії вогню живим.

У виконанні хору університету пролунала пісня «Чуєш, брате мій».

Вірш «Мамо, не плач» продекламував студент першого

Доцент кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини Мирослав ДОМБРОВИЧ

нині перебуває на передовій. Сьогодні в залі присутній асистент кафедри мікробіології, вірусології та імунології Микола Винничук, який продовжує виконувати свою місію у Збройних силах України. Також тут з нами є викладачі й працівники університету, які були в зоні АТО. Сьогодні згадаємо і тих, хто беріг наш спокій, давав можливість працювати, розвивати науку та навчатися щодня у мирних умовах. Це також те свято, яке ми повинні відзначати з особливою віддачею, роблячи свій внесок у розвиток рідної країни, зміцнюючи її в усіх га-

групи «Луганськ», начальник медичного пункту 1 артилерійського дивізіону 44 окремої артилерійської бригади), доцента кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини Мирослава Домбровича (капітан медичної служби, старший ординатор відділення підсилення медичних підрозділів 66 військового мобільного госпіталю), доцента кафедри травматології та ортопедії з військово-польовою хірургією Ігоря Кулянда (підполковник медичної служби, начальник відділення підсилення медичних

курсу медичного факультету Андрій Павлик. Рядки цього поетичного твору відгукувалися болем і смутком у душі кожного присутнього.

Мамо, не плач. Я повернуся весною.

У шибку пташинкою вдарию твою.

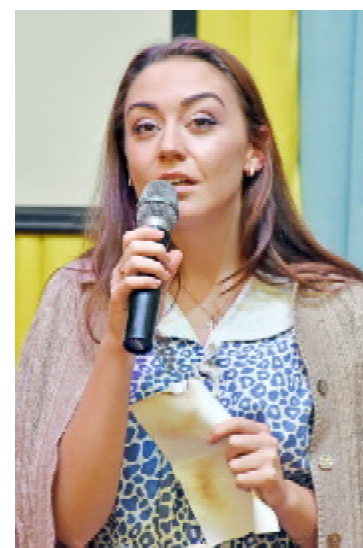
Прийду на світанні в садок із росю,

А, може, дощем на поріг упаду.

Пісню «Спи собі сама» виконав студент другого курсу медичного факультету Святослав Кундеус. Свій власний вірш про-

(Зліва направо): асистент кафедри мікробіології, вірусології та імунології Микола ВИННИЧУК і доцент кафедри травматології та ортопедії з військово-польовою хірургією Ігор КУЛЯНДА

читала студентка другого курсу медичного факультету Ірина Козоріз.

Студент п'ятого курсу медичного факультету Андрій Дивак і студентка четвертого курсу ме-

дичного факультету Марія Чумадєвська представили театралізовану мініатюру про славне минуле України й про щирість почуттів між дівчиною та козаком, який вирушав на війну з ворогом.

Доцент ТДМУ Юрій Футуйма виконав авторську пісню.

Цього вечора на сцені медичного університету було багато ніжності, щирих почуттів і відчуття важливості людських стосунків. Зокрема, це яскраво відобразила студентка п'ятого курсу Мар'яна Яремишин, читаючи вірша «Ти чекай мене».

Не менш зворушливим був танець у виконанні студентки другого курсу Софії Копитчак і студента четвертого курсу Миколи Барти.

Гурт ТДМУ виконав пісні «Журавлі», «Стіна». До слова — це новостворена музична формація на-

шого вишу, до складу її ввійшли студенти Ярина Турко, Сергій Лобазов, В'ячеслав Чоботар, Дмитро Журавель, Сергій Калмазан.

Ведучими вечора були Олег Кривий та Валентина Пітухова.

Отже, 14 жовтня у нашому університеті вже третій рік поспіль — це свято нашого національного духу, це день, коли згадуємо всіх, хто віддав життя за нашу свободу, коли зміцнюємо зв'язок поколінь, коли з надією дивимось у майбутнє.

**Яніна ЧАЙКІВСЬКА,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

ІННОВАЦІЇ: ЗМІНА ІНСТИТУТУ ГОЛОВНИХ ПОЗАШТАТНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ НА ЕКСПЕРТНІ ГРУПИ

Вочевидь усвідомлюючи це, не було у переліку функцій експертів п. 4.10. Положення про головних позаштатних спеціалістів, де вказано, що вони надають пропозиції стосовно Переліку лікарських засобів, які можуть закуповувати заклади й установи охорони здоров'я, що повністю або частково фінансуються з державного та місцевих бюджетів, а також щодо державних закупівель медичного обладнання та апаратури у профільній галузі тощо. Тож виникає запитання, а хто нині формуватиме такі переліки закупівель, відповідатиме за вибір того чи іншого препарату? Можна, звичайно, пофантазувати, що все це робитиме комп'ютер на основі протоколів лікування та електронного реєстру пацієнтів, однак такі фантазії не мають нічого спільного з українськими реаліями. І вже точно не хочеться гадати, що можна створити систему, за якої медичних фахівців свідомо «викинуть» з процедури визначення переліку державних закупівель.

Добре, що вимоги до експертів дещо вищі, ніж були до головних спеціалістів. Якщо на посаду останніх призначали провідних фахівців, що мали вищу медичну освіту за відповідною спеціальністю, спеціалізацію та стаж роботи за основним фахом не менше п'яти років та II кваліфікаційну категорію, то членом групи експертів може бути який же фахівець, але вже зі стажем роботи за основною спеціальністю не менше семи років і

Одна з останніх новацій МОЗ України – скасування інституту головних позаштатних спеціалістів і створення групи медичних експертів. Основних аргументів, які лягли в основу таких змін – два. Перший: згаданий інститут запроваджено ще в СРСР, і в жодній країні світу подібного немає (довід з функціональної точки зору малоприйнятний). Другий – головні спеціалісти обирали препарати для закупівель за державні кошти. Насправді ж такий перелік визначали робочі групи, до складу яких входили головні позаштатні спеціалісти з певного напрямку (лише на правах експертів), що є абсолютно логічним. Безперечно, при цьому існував високий ризик зловживань, але заміна головних спеціалістів на експертів його не нівелює, а в деяких випадках, можливо, навіть і посилює. Адже експерти працюватимуть на громадських засадах, тож їх матеріальна зацікавленість значно зростає й ризик спокуситися наживою також.

першою кваліфікаційною категорією (при цьому бажаними є володіння іноземною мовою та участь у міжнародних науково-практичних конференціях). Хоча головними позаштатними спеціалістами зазвичай були особи, які займали досить високі посади в галузі, мали наукові ступені, вчені звання та вищі категорії.

Також у Положенні про групи експертів МОЗ, затвердженому Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 21.03.2017 р. № 302 вказано, що до роботи у складі таких груп можуть залучатися представники центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій за погодженням з їх керівниками. Проте незрозуміло, їх залучатимуть до постійної роботи у складі груп чи лише для вирішення окремих

питань; на громадських засадах чи за рахунок основного місця роботи, в основний робочий час чи поза ним?

Інше питання. У п.4 згаданого Положення вказано, що члени груп експертів підпорядковуються Міністру охорони здоров'я та його заступникам відповідно до розподілу функціональних обов'язків. Але ж якщо вони є експертами на громадських засадах, це означає, що вони мають основне місце роботи з відповідним підпорядкуванням, а діяльність в експертних групах можлива лише в позаробочий час, що значно знижує ефективність їхньої роботи (залежно від наявності вільного часу та особистих можливостей) та цілковито нівелює їх відповідальність за прийняття експертних рішень.

Насторожує й те, що нові експерти братимуть участь у рецензуванні науково-дослідних робіт, які плануються до затвердження, а також результатів їх виконання й впровадження. Ця позиція не передбачена алгоритмом затвердження тем науково-дослідних робіт. Виникає питання: таке рецензування буде обов'язковим чи лише бажаним? А як бути з темами фундаментальних досліджень, якщо експертів з такого напрямку не буде? Наскільки вирішальною буде рецензія експерта у випадку затвердження теми дослідження? І це лише частина питань.

Подібна ситуація й з тим, що експерти братимуть участь у формуванні пріоритетних напрямів розвитку наукових досліджень у профільній галузі з урахуванням актуальних потреб практичної медицини. Нині їх визначає Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки». Кабінет Міністрів України на підставі рекомендацій Національної ради України з питань розвитку науки і технологій із залученням НАН України, національних галузевих академій наук, центральних органів виконавчої влади розробляє й здійснює державну цільову програму прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку України відповідно до Закону України «Про державні цільові програми». Як це узгоджується з участю експертів?

Якщо збираємося зробити щось по-новому, це не означає,

що потрібно перекреслювати добрі напрацювання. Зокрема, хоча акцентувати увагу на позитивних моментах, які були прибутами інституту головних позаштатних спеціалістів, адже вважаю, що їх потрібно перенести у нову систему діяльності експертних груп.

По-перше, мережева ієрархічна структура інституту головних спеціалістів давала змогу тримати в полі зору роботу лікарів за кожною окремою спеціальністю та отримувати інформацію знизу в максимально стислі терміни. Так, є претензії щодо достовірності такої інформації, але в тому немає вини фахівців – яку інформацію хотіли бачити «на горі», таку їм і надсилали. Хотіли мати об'єктивну картину – її й отримували, тож ця проблема елементарно розв'язується наведенням ладу на верхівці, а не руйнуванням коренів знизу.

І останнє – необхідно врахувати роль людського фактора. Організація системи та добір кадрів для неї – дві дуже важливі складові, але підтасовувати їх одна під одну неефективно. Завдання організації – це одне, а функції виконавців – забезпечити завдання організації – цілком інше.

Ольга ЛИТВИНОВА,
доцент кафедри соціальної
медицини, організації та
економіки охорони здоров'я
з медичною статистикою
ТДМУ, магістр державного
управління

ОБ'ЄКТИВ

Уляна й Остап САТУРСЬКІ,
Катерина БІГУНЯК – студенти
медичного факультету
(ліворуч);
Ірина ЗУБОК і Наталія
ПЕТРОВА – студентки
медичного факультету (праворуч)

Фото Миколи ВАСИЛЕЧКА

ОГОЛОШЕННЯ

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ» ОГОЛОШУЄ КОНКУРС НА ЗАМІЩЕННЯ ПОСАД:

НА МЕДИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ:

– завідувача кафедри загальної гігієни та екології – 1 посада;

– завідувача кафедри іноземних мов – 1 посада.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня та/або вченого звання відповідно до профілю кафедри.

– доцента кафедри анатомії людини – 1 посада;

– доцента кафедри іноземних мов – 1 посада.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата наук, стаж науково-педагогічної роботи – не менше п'яти років.

– старшого викладача кафедри патологічної фізіології – 1 посада;

– старшого викладача кафедри гістології та ембріології – 1 посада.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата наук, стаж науково-педагогічної роботи – не менше двох років.

НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ:

– доцента кафедри управління та економіки фармації з технологією ліків – 2 посади.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата наук, стаж науково-педагогічної роботи – не менше п'яти років.

У НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОМУ ІНСТИТУТІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ:

– доцента кафедри хірургії – 1 посада.
Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата наук, стаж науково-педагогічної роботи – не менше п'яти років.

Термін подачі документів – один місяць з дня оголошення.

Звертатися:
46001, м. Тернопіль,
майдан Волі, 1,
відділ кадрів,
тел. 52-14-64.

ПЕТРО ТАБАС: «МЕДИЦИНА – НАУКА, ЯКУ НЕ МОЖНА ВИВЧИТИ ЛИШЕ ЗА ПІДРУЧНИКОМ»

Студент 6 курсу медичного факультету Петро Табас – стипендіат програми з підтримки талановитої молоді «Завтра.UA» Фонду Віктора Пінчука та учасник міжнародної конференції YES – щорічної «Ялтинської європейської стратегії», що відбулася у вересні цього року в Києві. Приємно, що серед запрошених студентів і молодих лідерів, які приїхали з усіх регіонів України, був студент ТДМУ. Варто також зазначити, що представників інших вишів Тернополя на форумі не було.

Попросила Петра розповісти про свої враження від конференції, участь у програмі «Завтра.UA», про навчання й захоплення, які роблять студентське життя ще насиченішим.

За результатами конкурсного добору стипендіатами фонду Віктора Пінчука «Завтра.UA», крім вас, стали ще троє студентів нашого університету: Анастасія Гудима, Катерина Воробець, та Роман Зварич. У загальному рейтингу конкурсантів серед сотні найкращих студентів ви посіли...

– ... 57 місце.

На яку тему подали наукову роботу?

– Тема: «Вплив роботи за комп'ютером на зорові функції в учнів старшого шкільного віку». Дослідження вів, працюючи на кафедрі фізіології під керівництвом професора Степана Несторовича Вадзюка. Заяву про участь у конкурсі подав на по-

чатку 5 курсу, рік тривав добір, а переможці стали відомі в травні, коли в Києві нам вручили сертифікати на здобуття річної стипендії. Стипендіати освітньої програми Фонду «Завтра.UA» також могли взяти участь у форумі «Ялтинської європейської стратегії» (YES). Я скористався такою нагодою й надіслав своє резюме та мотиваційний лист. Була також співбесіда телефоном англійською мовою з організаторами провідного форуму країни.

Що вас особливо вразило?

– Масштаб заходу, на який з'їхалися світові лідери, його атмосфера. Найбільше запам'яталися виступи Президента України Петра Порошенка, Прем'єр-міністра Володимира Гройсмана, колишнього держсекретаря США Конзолізи Райс. Дуже цікавою була зустріч з американським політиком Вільямом Гьордом. Я мав можливість поспілкуватися з ним, запитав у пана Гьорда про політику конгресу США щодо кібербезпеки в медицині, про те, як в США захищають персональні дані пацієнтів, що містяться в електронних медичних картках. Цей досвід є корисним для нашої країни, де електронний формат медичних карток лише вводиться.

На форумі я також познайомився зі студентами з Національного медичного університету ім. Богомольця, Дніпровського медичного інституту, з представниками освітньої громадської організації «Інженіус», в діяльності якої є й медичний аспект. Отримав чимало корисної інформації та сам багато розповідав про наш університет. Зага-

лом, YES – це простір для спілкування, натхнення, обміну досвідом та ідеями.

Чи отримували ви академічну стипендію до того, як стали стипендіатом освітньої програми «Завтра.UA»?

– Так, академічну стипендію я отримую всі роки навчання. Мені цікаво вчитися, подобається брати участь у наукових дослідженнях. З 2 курсу я є керівником студентського гуртка на кафедрі фізіології. беру участь у Міжнародних медичних конгресах студентів і молодих вчених, які щороку зорганізовує наш університет. Зокрема, цього року виступав з доповіддю на секції «Кардіологія, ревматологія, нефрологія» та отримав диплом першого ступеня.

Ви представляли результати досліджень в галузі...

– ... кардіології. Вона цікавить мене особливо. Як і фізіологія – моє давнє захоплення. В школі відвідував Малу академію наук і в 11 класі під керівництвом професора Степана Вадзюка написав свою першу науково-дослідницьку роботу з фізіології, яку потім представив на Всеукраїнському конкурсі-захисті та посів перше місце. Степан Несторович читав лекції для слухачів МАН і я старався не пропустити жодної з них. Бо з дитинства любив природничі науки. В школі найулюбленішими були уроки біології та хімії, ці предмети добре знав. Тому й вирішив вступити до ТДМУ. І якби повернути час назад – вчинив би так само.

На 3 курсі посів перше місце на Всеукраїнській олімпіаді з нормальної фізіології. Привіз з

Полтави (олімпіада відбувалася на базі Української медичної стоматологічної академії) диплом і приз – сучасний вимірювач артеріального тиску. На 4 курсі був учасником студентської наукової конференції з фтизіатрії в Чернівцях, на п'ятому – з кардіології в польському Кракові, а в спеціалізованих відділеннях лікарень у Вроцлаві мав виробничу практику. Це стало можливим завдяки угоді про співпрацю та обмін студентами для проходження літньої виробничої практики між ТДМУ і Вроцлавським медуніверситетом. Особливо пам'ятна подія – стажування в Інституті серця, який очолює професор Борис Михайлович Тодуров. Тут застосовують новітні технології, де в чому навіть кращі за ті, що я бачив у кардіологічному відділенні у Вроцлаві. Щоб потрапити на стажування, треба було скласти тести, які розробив Інститут серця. Тестування проводили в один день у 15 медичних університетах і лише по три студенти з кожного вишу, які набрали найбільше балів, отримали запрошення на тижневе стажування. З ТДМУ поїхали я, Василь Демчук (на той час ми навчалися на 5 курсі) та Анастасія Ковальчук (тоді шестикурсниця). Учасники стажування (по 9 студентів у групі, щоб ніхто не залишився без уваги) брали участь у всіх етапах лікування хворих, починаючи з функціональної діагностики, ангіографії та закінчуючи операцією й інтенсивною терапією.

Що вам найбільше сподобалося?

– Операційні. Я був присутній на операції бригади кар-

діохірургів на чолі з директором інституту Борисом Тодуровим, асистував під час проведення аортокоронарного шунтування.

Після закінчення університету ким хотіли б працювати?

– Лікарем-кардіологом.

Звідки приїхали на навчання до ТДМУ?

– З Тернопілля. Цього літа, закінчивши 5 курс, працював в центральній районній лікарні рідного міста. Робота в терапевтичному відділенні захопила, віддавав їй увесь час. Не зчував навіть, як канікули минули.

Зараз знову навчання в розпалі. Вільний час знаходите?

– Так, навчаюся комп'ютерному програмуванню. Це моє захоплення ще зі школи. Сучасні інтерактивні курси поєднують з гарними підручниками, бо вважаю, що добрі базові знання з програмування необхідні не лише фахівцям IT-галузі, а й медикам.

Не шкодуєте за кар'єрою програміста? Адже це дуже популярний фах.

– Ні. Програмування для мене – захоплення, не більше. Медицину ж вважаю своїм покликанням. Крім того, це наука, яку не можна вивчити лише за підручником, бо треба знати не лише теорію, а й володіти практичними навичками та мати можливість здобути клінічний досвід. Потрібний обсяг професійних знань і навичок дає наш університет і я вдячний за це альма-матер.

Лідія ХМІЛЯР

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗАХІД

РОЗ'ЯСНЮВАЛИ ТА КОНСУЛЬТУВАЛИ

У рамках Тижня паліативної та хоспісної допомоги викладачі та студенти навчально-наукового інституту медсестринства нашого університету разом з працівниками обласної лікарні «Хоспіс» організували інформаційний захід, аби розповісти тернопольцям про реальний стан паліативної та хоспісної допомоги. Ініціаторів акції підтримали студенти медичного факультету ТДМУ, які допомагали опитувати перехожих. Наші активісти та представники Ліги паліативної та хоспісної допомоги у Тернопільській області розгорнули поблизу пам'ятника Іванові Франку інформаційний намет, де можна було отримати докладні роз'яснення й консультації.

Опитування громадян проводили, щоб промоніторити громадську думку та обізнаність

людей щодо того, чи знають вони про такий вид надання допомоги, куди звертатися в разі потреби і т.д. Організатори акції були здивовані, що більшість громадян не володіють інформацією про те, що на теренах нашої області успішно діє Тернопільська обласна лікарня

«Хоспіс», де людям на термінальній стадії надають кваліфіковану та якісну допомогу, аби покращити якість їхнього життя. Це свідчить про те, що подібні інформаційні кампанії потрібно організувати регулярно й доносити до містян інформацію про розвиток палі-

ативної та хоспісної допомоги в нашому краї.

Водночас студенти були приємно вражені готовністю тернопольців бути волонтерами у хоспісі. Багато людей висловлювали бажання допомогти персоналу, поспілкуватися з пацієнтами лікарні, підтримати мораль-

но та додати позитивного настрою людям, які потребують нашого тепла й доброго слова.

Також у рамках Тижня паліативної та хоспісної допомоги студенти ННІ медсестринства відвідали Тернопільську обласну лікарню «Хоспіс», з якою ТДМУ має тісну співпрацю. Вони виконали свою волонтерську місію в цьому закладі, мали тут заняття. Крім того, для студентів першого курсу медичного факультету прочитали лекцію про паліативну та хоспісну допомогу.

Нагадаємо, що Всесвітній день хоспісної та паліативної допомоги відзначають щорічно у другу суботу жовтня. Ініціатором такого святкування є Всесвітній альянс паліативної допомоги, до якого входять національні та регіональні організації, що підтримують розвиток хоспісної та паліативної допомоги в усьому світі.

Прес-служба ТДМУ

МОВА – ЧЕРЕЗ КАЗКУ

Рішення про проведення українсько-німецького року мов прийняли торік міністри закордонних справ України та Німеччини.

Нині німецька мова – одна з найпоширеніших в Європі, нею розмовляють понад 90 мільйонів людей. В Україні німецьку вивчають 750 тисяч осіб. Наша країна посідає п'яте місце у світі за кількістю людей, які вивчають німецьку мову. Для більшості молоді німецька мова – міст до серця Європи та шлях до професійного успіху.

Публічний урок німецької мови, музика німецьких та українських гуртів, традиційна кухня, квести й сортування сміття по-німецьки – вуличним фестивалем у Києві 9 вересня

відкрився українсько-німецький рік мов.

6-7 жовтня студенти I-II курсів

медичного та фармацевтичного факультету ТДМУ в рамках святкування Року німецької мови в Україні прослухали серію лекцій представників DAAD (Німецької академічної служби обмінів) Міхаеля Бека, Андре Бьома та Карстена Грунвальдта «Вивчати німецьку – чому?», обговорили умови стипендійних програм DAAD (магістратура й літні курси) та взяли участь у тестуванні OnDaF – TestDaF – TestAS.

9 жовтня студенти II курсу медичного факультету підготували черговий захід щодо популяризації німецької мови. Добрим початком стало свято німецької казки «In der Mdrchenwelt». Так, гості заходу мали можливість побачити сценізовану «Aschenputtel», яку

представили студенти гр.19 (II курс) на сучасний лад, відому в різних народів під іменами «Попелюшка, Пепеляшка, Золушка, Сіндерелла», яка в братів Грімм уже скільки століть терпляче працює, зносячи та

прощаючи кпини злої мачухи та сестер, мріє про велике й світле щастя, їздить у гарбузовій кареті, губить золоті черевички, втікаючи зі святкового балу до опівночі, але на радість глядачів її знаходить прекрасний принц, щоб жити «довго й щасливо».

Цікаво студенти гр. 4 (II курс) показали інше, сповнене фантазії та винахідливості, театралізоване дійство «Schneewittchen und sieben Zwerge». Глядачам сподобалася гарна дівчина, яку зла мачуха вигнала у ліс й яка знайшла притулок у жителів лісу – семи гномів. Студенти перейнялися казковою атмосферою, грою акторів-студентів, які захоплено й чуттєво виконували свої ролі.

Яскравою, життєрадісною, видовищною та музичною стала вистава «Die Bremer Stadtmusikanten», яку представили студенти гр. 29 (II курс). Адже дружбі, якої пов'язані між собою персонажі цієї постановки, позаздрить будь-яка людина. Разом з «Бременськими музикантами» глядачі відправляться назустріч своїй мрії: мандрівки, веселощі, і, звичайно ж, пісні!

Гасло українсько-німецького року мов звучить так: «Зроби наступний крок!». Вважаємо, що тисячі українців зроблять цей наступний крок у вивченні німецької мови.

**Інформацію надала
кафедра іноземних мов**

ЗАСІДАННЯ ЄМСА

ЩОБ РОЗВИВАТИСЯ ВСЕБІЧНО

Відкрите засідання Тернопільського представництва Європейської медичної студентської асоціації, членами якого є студенти ТДМУ різних курсів, відбулося нещодавно в адміністративному корпусі нашого ВНЗ.

Президент філії, студентка четвертого курсу Зюзанна Бетков'як, яка приїхала на навчання з Польщі, привітала всіх присутніх з початком нового навчального року. Вона зазначила, що вже отримали понад 40 нових заяв від студентів ТДМУ щодо вступу в ЄМСА, більшість з яких прийшла на відкрите засідання. Нагадаємо, що прийом заяв триває до 1 листопада. Серед бажаних втілювати проєктні ініціативи, вдосконалюватися у фахові, поглиблювати свої знання зацікавлення виявили й українські студенти.

Усіх нових членів Європейської медичної студентської асоціації Зюзанна ознайомила з основними напрямками діяльності громадської організації та проєктами, які вже були втілені в житті. Робота філії відбувається у таких напрямках, як медична освіта, медицина, медична етика та культура, європейська інтеграція, охорона здоров'я.

Також президент Тернопільського представництва ЄМСА представила свою команду, до

Петро СЕЛЬСЬКИЙ – декан факультету іноземних студентів, професор

якої увійшли віце-президент з напрямку тренінгів і наукових досліджень Амін Мудасар, HR-віце-президент – Саміра Хаятулах, віце-президент зі зв'язків з громадськістю – Аршбір Сандху, віце-президент з адміністративної роботи Тайво Салаудін.

На засіданні також були запрошені декан факультету іноземних студентів, професор Петро Сельський й заступник директора центру виховної роботи та культурного розвитку, доцент Олена Покришко.

У своєму вітальному слові Петро Сельський зазначив, що нині ЄМСА є досить активною організацією, яка сприяє підвищенню

авторитету університету на всеукраїнському й міжнародному рівнях. Він схвалив бажання молоді розвиватися всебічно, підтримувати громадські ініціативи та бути лідерами в студентському середовищі. Петро Романович побажав успіхів у подальшій діяльності Європейської асоціації студентів-медиків. Він запевнив у всебічній підтримці деканату членів організації, їхніх ініціатив і заходів.

Олена Покришко, яка є куратором ЄМСА в Тернополі і за підтримки якої філія третій рік поспіль успішно розвивається, також побажала успіхів і нових проєктів, розширення кількості членів асоціації.

Наступним у порядку денному відкритого засідання був звіт попереднього президента ЄМСА Парта Саб'я Сачі щодо його участі у XXVII Міжнародному

осінньому з'їзді Європейської медичної студентської асоціації, який відбувся у вересні в Будапешті (Угорщина). До складу

української делегації також увійшли інші представники Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського – Даніель Окечкуву і Франк Омерекпе. Головна тема з'їзду – «Антимікробна резистентність», яка нині стає дедалі

результати успішної презентації виявили бажання приїхати до Тернополя та спільно втілювати певні проєкти. Також нашим студентам вдалося тісніше поспілкуватися з членами ЄМСА Шотландії.

Кожне засідання Європейської медичної студентської асоціації

має й практичний сенс. Цього разу клінічний ординатор Амін Мудасар провів воркшоп, як правильно робити перев'язки, фіксувати за допомогою бинтів травмовані частини тіла. Кожен присутній зміг особисто відпрацювати ці навички.

Нагадаємо, що засновником і першим президентом ЄМСА в ТДМУ був наш випускник Дональд Оріаіфо. Своїм головним завданням він вбачав зібрати команду однодумців, яка працює над втіленням спільної мети та ідей, зорганізовує низку заходів, проводить дослідження. Потрібно сказати, що йому це вдалося. Дональд повернувся в рідну Нігерію, де планує бути успішним лікарем.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

ВАСИЛЬ ФАЙФУРА: «У МОЇ СТУДЕНТСЬКІ РОКИ ЖИТТЯ В ІНСТИТУТІ ВИРУВАЛО ДОПІЗНА»

У читальній залі бібліотеки ТДМУ відбулася зустріч студентів-стоматологів з В.В. Файфуру – випускником нашого університету, знаним ученим-патофізіологом, доктором медичних наук, професором, академіком Української екологічної академії наук, заслуженим працівником охорони здоров'я України.

Гостя тепло привітала директор бібліотеки Олена Проців, а провідний бібліотекар Любов Романів і бібліотекар першої категорії Світлана Пушкар нагадали присутнім біографію Василя Васильовича.

Василь Файфура народився 25 квітня 1940 року в селі Сиворogi на Хмельниччині, навчався у Великопобіанській школі, яку закінчив із золотою медаллю. Нестримна тяга до знань була йому притаманна з дитячих років.

1957 року юнак вступив до Тернопільського медичного інституту й став одним з перших студентів новоствореного вишу. 1963 року з відзнакою закінчив його та був рекомендований вченою радою на наукову роботу на кафедрі патологічної фізіології, де пройшов шлях від аспіранта до професора. Напрямок своєї наукової діяльності Василь Васильович обрав патологію щитоподібної залози та її роль у патогенезі ушкодження серця.

1963-1966 рр. навчався в аспірантурі. 1967-го захистив кандидатську дисертацію на тему: «Реактивність до хімічних факторів нервового збудження при порушеннях функції щитоподібної залози в експерименті». Закінчивши аспірантуру, працював асистентом кафедри патологічної фізіології Тернопільського державного медичного інституту. 1979 року призначений на посаду доцента кафедри. Після захисту докторської дисертації на тему: «Холінергічна регуляція серця при патології щитоподібної залози» (захист відбувся 1986 року в Москві), йому було присвоєно вчене звання професора.

Успішну наукову працю Василь Васильович вдало поєднував з організаторською діяльністю. 1978-1984 рр. обіймав посаду заступника декана медичного факультету. 1984-1993 рр. був проректором з навчальної роботи. З 1996 до 2006-го керував кафедрою патологічної фізіології. Відповідальне ставлення до обов'язків, величезна працьовитість і відповідальність сприяли зростанню авторитету високопрофесійного науковця, педагога, керівника. Василь Файфура – дійсний член Української екологічної академії наук, член двох спеціалізованих вчених рад (при Тернопільському та Буковинському державних медичних університетах), член редколегії чотирьох наукових журналів, член консультативної ради та конкурсної комісії університету, заступник директора навчально-наукового інституту з навчальної роботи ТДМУ, член

орккомітетів з підготовки багатьох наукових форумів. Йому належить 300 наукових і навчально-методичних праць, серед яких – підручник «Патологічна анатомія і патологічна фізіологія людини» (2000), електронний підручник під такою ж назвою, «Практикум з фізіології і патології» (2002), п'ять навчальних посібників, у тому числі англійською мовою (2006), шість авторських свідоцтв на винаходи. Такий працьовитості можна позаздрити!

Серед захоплень Василя Васильовича, не пов'язаних з медициною, – боністика, історія, поезія. З-під його пера вийшли кни-

ги «Печера Кришталева: третє відкриття», «Ностальгія» – про рідне село й родину.

Кажуть, доля відраховує нам довжину життя, а глибину й масштабність його створюємо ми самі. Учасники зустрічі в бібліотеці попросили Василя Васильовича поділитися спогадами про студентські роки, згадати найпам'ятніше з історії альма-матер.

Вищий медичний навчальний заклад у Тернополі відкрили 12 квітня 1957 року. Тернопільська обласна рада виділила два приміщення для розташування навчально-теоретичної бази, адміністрації та інших підрозділів інституту. Адміністративний корпус був на тодішній вулиці Першого травня, 6А (теперішня адреса: вул. Ю. Словацького, 2), інший – на майдані Волі (на той час – площа Свободи), – розповів Василь Васильович. – Бібліотеку розташували на першому поверсі адміністративного корпусу в двох кімнатах, одну з яких відвели під книгосховище. Навчальних посібників тоді вкрай не вистачало. У перший навчальний рік бібліотечний фонд налічував лише 27 тисяч примірників і був сформований з книжкових надходжень, які надійшли з інших медичних навчальних закладів і медичних бібліотек сусідніх областей. Звіти віддавали не кращі примірники, а здебільшого зношені й застарілі. Але бібліотекарі «трусилися» над кожним підручником та суворо наказували читачам берегти їх і своєчасно повертати після закінчення семі.

Василь Васильович пригадав кумедний випадок, який трапився з ним на 1 курсі:

– Якось у навчальному корпусі я знайшов загублений кімось підручник з біохімії, що лежав на сходах, й вирішив повернути його книгозбірні. Директор бібліотеки Павло Сидорович Ге-

расименко, побачивши, що книжка, яку я приніс, сильно зношена, вийшов із себе та розпікав мене хвилин десять. Даремно я намагався пояснити, що книжка не моя, що я її знайшов. Директор мене не слухав. А на 2 курсі мене ввели до складу редколегії інститутської стінної газети «За радянського лікаря», де редактором був асистент кафедри нормальної фізіології Анатолій Васильович Ковальчук, а художником – Павло Сидорович. Він мав великий хист до малювання. Тоді було заведено, що напередодні загальноінститутських партійних, комсо-

ним, але тоді світло в інституті горіло й уночі, бо студенти вчилися. Моєю улюбленою аудиторією була читальна зала кафедри марксизму-ленінізму (тепер там кафедра нормальної фізіології). Просиджував за книжками до другої години ночі. Почувшись, поспілкуєшся зі студентами, потім поспиш до сьомої й на дев'яту – на навчання. Життя в інституті вирувало допізна. В аудиторії №3 містилася читальна зала бібліотеки. Це була багатопрофільна аудиторія. Зранку там читали лекції, після третьої години видавали книжки студентам, а в суботу пополудню і в неділю столи зсували під стіну й аудиторія перетворювалася на спортзалу.

– Треба віддати належне людям, завдяки яким стало можливим відкриття в Тернополі медичного інституту, – продовжує розповідь професор В.В. Файфура. – Керівництво УРСР планувало зорганізувати в нашому місті вищу партійну школу для слухачів із західних областей України та корпус на площі Свободи (тепер – майдан Волі) будували для неї. Але тодішній перший секретар обкому партії Григорій Шевчук зумів переконати ЦК Компартії України, що Тернополі вищий медичний навчальний заклад потрібен більше, ніж вищий партійний. Коли в липні 1957 року я подавав документи для вступу, будівля ще стояла без вікон, звіти пахло фарбою.

Студенти медінституту проживали в двох гуртожитках, ще один будинок виділили для викладачів, які приїхали з інших міст і потребували квартир.

Найтепліші спогади Василь Васильович зберіг про першого керівника нашого вишу Петра Омеляновича Огія. Нелегка це була справа – зорганізувати в невеликому Тернополі вищий навчальний заклад, але Петро Омелянович впорався і потім упродовж 15 років успішно його очолював. Інститут був одним з кращих в УРСР, а його ректора за відмінні організаторські здібності тричі нагороджували орденом Трудового червоного прапора.

– 1963 року я отримав диплом, а 1973-го ми знову зібралися в рідному інституті, щоб відзначити 10-ту річницю закінчення альма-матер. І запросили на свято Петра Омеляновича, який на той час працював ди-

ректором Київського інституту гематології та переливання крові. Він не відмовив, приїхав. Я сфотографував Петра Омеляновича під час його виступу в актовій залі. Це був його останній виступ та остання фотографія першого ректора в стінах нашого вишу. Доля не була прихильною до Петра Омеляновича, але випускники Тернопільського медінституту згадують його з вдячністю й повагою. Розумний, красивий, дотепний, енергійний, доступний керівник – таким він залишився в нашій пам'яті.

Згадуючи минуле, Василь Васильович зазначив, що сучасні студенти не знають, що таке будівельні загоны чи примусові поїздки на роботу в колгосп. А колись було по-іншому.

– Під час навчання нас використовували як робочу силу. Зокрема, нинішній парк Національного відродження – це колишній Комсомольський сад, закладений майбутніми медиками. І досі там ростуть дерева, які я посадив. Ліс за Тернопільським ставом – теж справа рук студентів нашого інституту. Раніше там пуста була. 1958 року сформували перший студентський сільськогосподарський загін, який поїхав на цілину зібрати урожай. До речі, загін очолював Іван Чекман – один з перших випускників нашого вишу, якого нині називають легендою вітчизняної фармакології, член-кореспондент Національної академії медичних наук України та член-кореспондент Національної академії наук України. Активно залучали майбутніх медиків й до збору врожаю у колгоспах в межах області.

У зв'язку з цим гість розповів ще одну цікаву історію.

– 1961 року нас, студентів 5 курсу, відправили в Борщівський район на осінньо-польові роботи. Загін, де я працював, розташувався в селі Верхнє Кривче, а на околиці сусіднього села Нижнє Кривче, за розповідями місцевих селян, містилася карстова печера. Вхід до неї був завалений, а з часом земля осунулася й приховала місце завалу. Ми взялися його знайти. Коли почали шукати, звернули увагу, що вода з поля стікає струмочками в одне місце. Взятися копати – й знайшли вхід до печери, яку пізніше назвали Кришталевою. Детальніше про ці події я написав у книжці «Печера Кришталева: третє відкриття».

За цікавою розмовою час збіг непомітно. На завершення зустрічі Василь Васильович побажав студентам міцного здоров'я та відмінних знань:

– Опануйте медичні науки, щоб стати гарними фахівцями, здобути авторитет і повагу пацієнтів.

Директор бібліотеки від імені присутніх подякувала гостю за захоплюючу розповідь й висловила сподівання на нові зустрічі. Адже спогади Василя Васильовича про минуле, його роздуми про сьогодні цікаві кожному.

Лідія ХМІЛЯР

..... ДО 125-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТА 40 РОКІВ ВІД ДНЯ СМЕРТІ ІВАНА СТЕПАНОВИЧА МАЗУРА

ВИДАТНИЙ ОФТАЛЬМОЛОГ, ОРГАНІЗАТОР ОФТАЛЬМОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ НА ТЕРНОПІЛЛІ

Іван Степанович Мазур народився 10 лютого 1892 року в селі Скалеве тодішньої Новоархангельської волості Херсонської губернії в багатодітній селянській сім'ї, старшим із 12 дітей. Батько був чи не єдиною грамотною людиною в селі й прагнув дати освіту старшому синові. Іван вчився спочатку в сільській 4-класній школі, в Новоархангельському 2-класному училищі, згодом у Київській військовій фельдшерській школі, яку з відзнакою закінчив 1910 року. Служив військовим фельдшером, брав участь у Першій світовій війні в складі польового госпіталю, виконував функції помічника лікаря. 1917 року екстерном склав екзамен в гімназії м. Риги, отримав атестат зрілості та вступив на природничий факультет Київського університету. Навчання поєднував з роботою в Київському клінічному госпіталі. 1918 року перевівся на медичний факультет університету, який 1920 р. реорганізували в Київський медичний інститут.

Після закінчення інституту 1922-1923 рр. — екстернат гінекологічної клініки, 1924-1930 рр. — спочатку ординатор, згодом асистент офтальмологічної клініки Київського медінституту. 1931-1934 рр. очолював очне відділення Тульчинської окружної лікарні, одночасно був спершу завучем, згодом директором новоствореного в місті Тульчині медичного училища. 1934-1937 рр. працював асистентом офтальмологічної клініки Київського стоматологічного інституту. 1937-1941 рр. — завідувач очного відділення в м. Владикавказі, головний офтальмолог Північно-Осетинської автономної республіки.

Під час війни 1941-45 рр. І.С.Мазур в армії очолював очне відділення військових госпіталів. Був поранений. Нагороджений

орденом Червоної зірки, медалями «За оборону Кавказу» та «За перемогу над Німеччиною». Демобілізований у званні майора медичної служби.

Після закінчення війни Міністерство охорони здоров'я УРСР запропонувало Іванові Степановичу роботу в Тернополі, де він працював впродовж 30 років.

1945 року в Тернопільській області не було жодного офтальмолога. І.С.Мазур організував та очолив очне відділення обласної лікарні, став головним офтальмологом області.

За перші півтора року (з серпня 1945 р. до грудня 1946 р.) в очному стаціонарі обласної лікарні пройшли лікування 1015 хворих, а в очному кабінеті поліклініки прийнято 12030 хворих (24960 відвідувань). І.С.Мазур

досконало володів оперативною технікою, проводив операції на очі та придатках і навколишніх тканинах орбіти.

Для прискорення підготовки кадрів окулістів для районів області І.С.Мазур організував чотиримісячні курси підготовки спеціалістів на базі відділення обласної лікарні й сам проводив заняття. Поступово в кожному районі появилися кваліфіковані офтальмологи. Показники офтальмологічної служби області зусиллями Івана Степановича досягли одного з перших місць в Україні.

За період з 1945 до 1973 року в області провели майже 25000 очних операцій, з них 4000 — амбулаторних. Доводилося І.С.Мазуру часто виїжджати для планових і термінових оглядів хворих в райони, де спочатку не було окулістів, пізніше — для планових й ургентних консультацій та операцій. Скільки було таких виїздів різними видами транспорту — Іван Степанович не запам'ятав, але кількість вильотів літаком і вертольотом зафіксував 782.

У післявоєнні роки в області широко розповсюджена була трахома в занедбаних стадіях (понад 1000 хворих), а також туберкульоз і скрофульоз очей, особливо у дітей. За період діяль-

ності І.С.Мазура трахому в області ліквідували цілком, суттєво скоротилася захворюваність іншими хворобами очей.

Після відкриття в Тернополі медичного інституту Іван Степанович співпрацював з викладачами кафедри очних хвороб, які теж виїжджали в райони області для консультацій та огляду хворих.

І.С. Мазур був дуже авторитетним і популярним лікарем, до нього на прийом приїжджали пацієнти навіть із сусідніх областей. Він 28 років (до 1973 р.) очолював офтальмологічну службу області, після чого ще впродовж

двох років працював консультантом у міській лікарні №1.

Іван Степанович успішно поєднував професійну роботу з громадською діяльністю. Двічі був обраний депутатом Верховної Ради УРСР, багато років був членом президії Тернопільського обкому профспілки медичних працівників, членом профкому працівників обласної лікарні. Іван Степанович організував та очолював до виходу на пенсію обласне наукове товариство офтальмологів.

Успішна професійна й громадська діяльність І.С.Мазура відзначені званням «Заслужений лікар УРСР», орденом Леніна, орденом Трудового Червоного прапора, медаллю «За трудову доблесть», знаком «Відмінник охорони здоров'я», медаллю Фонду миру, численними грамотами Міністерства охорони здоров'я, українського комітету Товариства Червоного Хреста, товариства «Знання», обласних і міських органів влади й громадських організацій, головною лікарю лікарні.

Іван Степанович відійшов у вічність 2 травня 1977 р. на 86-му році життя.

Свою невтомною діяльністю І.С.Мазур заслужив глибоку шану від пацієнтів, медичної громадськості та мешканців Тернопілля, посідає почесне місце в історії нашого краю.

**Анатолій ПАЛАМАРЧУК,
випускник ТДМУ**

СЛОВО ПРО ВЧИТЕЛЯ

Вчитель! Перший вчитель, його кожен пам'ятає. А образ вчителя, який допоміг тобі стати фахівцем на початку трудового шляху, завжди в пам'яті, в душі.

Таким незабутнім для нас є Іван Степанович Мазур, заслужений лікар УРСР, офтальмолог-хірург з вищою категорією.

Іван Степанович очолював офтальмологічну службу області з 1945-

го року й тривалий час був єдиним окулістом в м. Тернополі та області. Це була Людина з великої літери: зовні красивий, високоінтелектуальний, мудрий, який не шкодував сил навчати молодих лікарів.

Не було тоді такого, як тепер офтальмологічного обладнання (мікроскопів, щілинних ламп, комп'ютерів), але діагностика була на висоті. Діагноз він вчив ставити колегіально й при цьому піднімав авторитет молодих лікарів. Коли ми залишалися в ординаторській самі,

міг досить різко розкритикувати наші дії, особливо під час операцій. До оперативних втручань завжди допускав, але постійно наголошував, що маємо берегти руки (оперували тоді без рукавичок).

Цього року минуло 40 років, як не стало нашого Івана Степановича.

Вічна йому пам'ять!

**Наталія СТАРОЩАК,
Богдана САЮК,
лікарі-офтальмологи,
випускники нашого ВНЗ**

ЧАРІВНИК

*Посвята заслуженому
лікаря УРСР
І.С. Мазуру*

Він одкриває людям душ
віконця,
Тим, хто в житті іще не бачив
сонця,
Чи в кого хворість відібрала
зір.

Скільки серць в подяці
Стискається при імені його,

Сердець, що довго билися
у мряці...
Це справжній син Радянської
Вітчизни,
Моєї України славний син!
Хвала йому! Життя багато
років
Йому я зичу од очей і серць,
За сонце з тьмою зоряний
боєць!

**Володимир СОСЮРА
(1960 р.)**

ЕКСКУРСІЯ

ПАМ'ЯТАЮТЬ СТУДЕНТИ СЛАВЕТНУ КРАЯНКУ

23 вересня виповнилося 145 років з дня народження славетної української співачки, яка своїм талантом підкорила увесь світ — Соломії Крушельницької. З цієї нагоди студенти першого курсу медичного факультету разом з кураторами, доцентами Т. І. Горпініч, І. І. Вороною та викладачем Я. М. Нахаєвою відвідали меморіальний музей-садибу С. Крушельницької у селі Біла поблизу Тернополя. Своїх відвідувачів він зустрів звучанням платівки з неповторним співом великої співачки.

Студенти побачили чимало

особистих речей примадонни, а загалом — майже три тисячі експонатів, пов'язаних із життям і творчістю великої співачки: документи, світлини, макети сценічних костюмів, афіші, речі домашнього вжитку та твори образотворчого мистецтва, які розповідають про творчі здобутки співачки, її рідних і близьких, а також про вшанування її пам'яті.

Першокурсники дізналися, що на початку ХХ століття на світовій оперній сцені царювали четверо чоловіків — Баттістіні, Карузо, Тітта Руффо, Шаляпін. І лише одна жінка змогла сягнути їхніх висот

і стати на рівні з ними. Це була Соломія Крушельницька.

За час своєї кар'єри Соломія об'їздила з гастролями півсвіту — від Європи до США та Південної Америки, від Санкт-Петербурга до Буенос-Айреса. В її концертній програмі завжди лунала українська пісня.

Соломія Крушельницька з відзнакою закінчила Львівську консерваторію. В 21 рік вона успішно дебютувала на сцені Львівської опери. Саме там її побачила італійська прима Джемма Беллінчоні. Вона й переконала дівчину продовжити навчання в Італії. Для сільсько-

го священика вчити доньку за кордоном було розкішшю, але задля великого майбутнього доньки Амвросій Крушельницький був готовий на все. Він узяв позику в банку та відправив доньку на навчання за кордон.

Після успішних виступів в Італії Соломія співає у Львові, Варшаві, Санкт-Петербурзі, Одесі, Парижі, а потім знову в Італії. Найкращі театри цієї співучої країни пропонують їй свої сцени, і вона тріумфує в Римі й Мілані, Трієсті й Флоренції, Неаполі й Кремоні, Турині й Палермо, Пармі та багатьох інших містах.

Соломія Крушельницька першою пропагувала українські народні пісні, твори вітчизняних композиторів в Європі, Африці й Америці. Ні слава, ні тріумф ніколи не заважали їй підтримувати тісні зв'язки зі своєю Батьківщиною, рідним народом, з передовими діячами української культури — Іваном Франком, Лесею Українкою, Михайлом Павликом, Миколою Лисенком, Ольгою Кобилянською та іншими. Щороку вона приїжджає до Галичини, де обов'язково виступає з концертами у великих і малих містах та селах. Співачка завжди підкреслювала своє походження — на біс виконувала лише українські пісні.

(Продовження на стор. 12)

..... ДО 150-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МАРІЇ СКЛОДОВСЬКОЇ-КЮРІ

ДВІЧІ ЛАУРЕАТ НОБЕЛІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ

Марія Склодовська-Кюрі народилася у Варшаві 7 листопада 1867 р. Її батько викладав фізику та математику, а мати була власником пансіонату для дівчат із заможних родин. Після закінчення Варшавської гімназії із золотою медаллю (1884 р.), Марія впродовж п'яти років працювала гувернанткою, щоб матеріально допомогти сестрі Броні, яка навчалася на медичному факультеті Паризького університету. Після приїзду до Франції Марія Склодовська навчалася на природничому факультеті Паризького університету (1891-1894рр.) і, закінчивши його, отримала два дипломи ліценціата, які еквівалентні ступеню магістра, — з фізики та математики. 1895 р. Марія одружилася з французьким фізиком П'єром Кюрі й почала працювати в його лабораторії у Школі

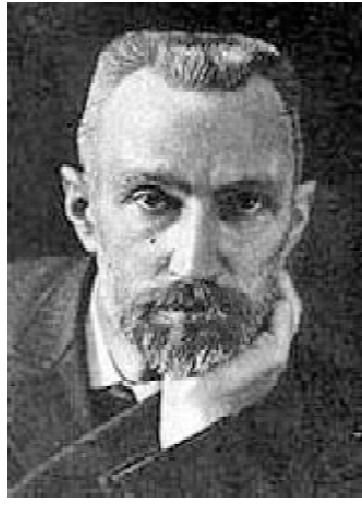

Марія Склодовська-Кюрі

викликаючи фотолюмінесценцію, іонізують речовину та здатні засвічувати фотопластинку.

1896 р. М. Склодовська-Кюрі досліджуючи радіоактивність торію, зазначає, що радіоактивність деяких мінералів, які містять уран і торій, була значно вища від очікуваної. Вона припускає, що ці мінерали (уранова смоляна руда, хальколіт та аутоніт) містять новий дуже радіоактивний елемент, який відрізняється від урану й торію. Пошуки цього гіпотетичного радіоактивного елементу в урановій смоляній руді проводила разом із П. Кюрі. 1898 р. завдяки копійці праці та методу збагачення активною речовиною, який розробило подружжя Кюрі, були відкриті нові хімічні елементи, один із яких назвали полонієм на честь Польщі, батьківщини Марії Склодовської-Кюрі, а інший — радій.

П'єр і Марія писали: «Ми вважали, що речовина, яку здобули із смоляної руди, містить якийсь метал, до цього часу не помічений, за своїми аналітичними властивостями близький до вісмуту. Якщо існування нового металу підтвердиться, пропонуємо назвати його полонієм, за назвою країни, в якій один з нас народився». Активність полонію виявилася у 400 разів більшою, ніж активність урану, а активність отриманого ними радію переви-

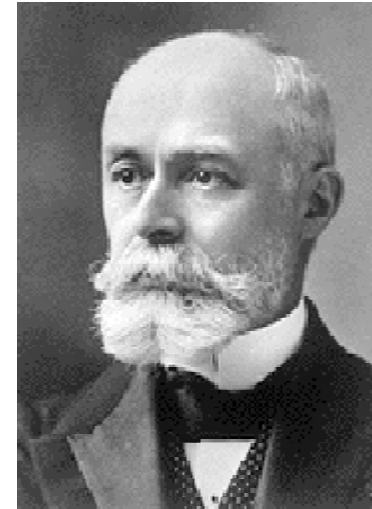
П'єр Кюрі

щувала активність урану в 900 разів.

У квітні 1902 р. А. Беккерель на прохання П'єра Кюрі приготував препарат радію для демонстрації його властивостей на конференції. Беккерель поклав скляну трубочку з радієм у кишеню жилетки, де вона була майже шість годин. Через 10 днів на шкірі, навпроти кишені жилетки, з'явилося почервоніння, яке нагадувало за своєю формою трубочку з препаратом радію, а через декілька днів там утворилася виразка. Він змушений був звернутися до лікаря. Лікар лікував цю рану так само, як лікують опіки. Майже через два місяці рана зарубцювалася. П'єр Кюрі провів на собі низку дослідів для перевірки та уточнення дії променів радію, про яку йому повідомив Беккерель. Десятигодинне опромінення шкіри руки препаратом радію призвело через кілька днів до таких же наслідків: почервоніння, запалення, відкрита рана, лікування якої тривало чотири місяці. Так фізики вперше виявили вплив радіоактивного випромінювання на організм людини. Беккерель виявив, що промені радію впливають на нервові центри, що призводить до паралічу та смерті. Вже тоді були зроблені спроби лікувати ракові й нервові захворювання радіоактивним випромінюванням.

Подружжя Кюрі не запатентувало винахід радію, хоча виділений ними один його грам оцінювався у понад мільйон фунтів золота. Марія писала: «Радій не повинен нікого збагачувати. Це елемент. Він належить усьому світові».

У своїй книзі «П'єр Кюрі» Марія Кюрі описує, в яких умовах проводила дослідження з відходами уранової руди: «Мені доводилося обробляти за раз до двадцяти кілограмів первинного матеріалу і заставляти сарай великими посудинами з хімічними осадами та рідинами. Це була виснажлива праця — пересипати мішки в посудини, переливати рідини з однієї посудини в іншу, кілька годин поспіль перемішувати у чавунній посудині матеріал, що кипить».

Анрі Беккерель

1903 р. П'єру Кюрі, Марії Склодовській-Кюрі та Антуану Беккерелю за вивчення явища радіоактивності присуджено Нобелівську премію з фізики.

З 1906 р. М. Склодовська Кюрі — професор Паризького університету й завідує, після трагічної смерті її чоловіка, кафедрою, яку очолював він, а з 1914 р. вона також директор Інституту радію.

М. Склодовська-Кюрі також стала Нобелівським лауреатом з хімії (1911 р.) за відкриття радію

та полонію, вивчення властивостей радію, отримання радію в металевому стані й здійснення експериментів, пов'язаних з радієм.

П'єр і Марія Кюрі мали двох доньок. Одна із них — Ірен з чоловіком Фредериком Жоліо-Кюрі за відкриття штучної радіоактивності та синтез нових радіоактивних елементів 1935 р. стали Нобелівськими лауреатами з хімії.

У роки Першої світової війни (1914-1918 рр.) М. Склодовська-Кюрі організувала 220 пересувних і стаціонарних рентгенівських установок для рентгено- та радіологічного обслуговування госпіталів Франції.

М. Склодовська-Кюрі дослідила багато елементів на радіоактивність, розробила основи кількісних методів радіоактивних вимірювань, встановила вплив радіоактивного випромінювання на живу клітину, першою використала радіоактивність (еманція радію) у медицині. Була членом десятка академій наук і наукових товариств, їй присуджено 10 наукових премій та вручено 16 медалей.

Марія Склодовська-Кюрі померла від лейкемії 4 липня 1934 року, її поховали під куполом Пантеону Парижа поруч з її чоловіком П'єром Кюрі.

Вшанування пам'яті Марії Склодовської-Кюрі:

— Одиницю виміру радіоактивності — кюрі — названо на честь подружжя Кюрі, як і елемент з атомним номером 96 — Кюрію.

— Іменем Марії Склодовської-Кюрі названі наукові та навчальні заклади в Любліні й Варшаві, Інститут Кюрі, Музей Кюрі та науково-технічний та медичний університет у Парижі.

— Свого часу як данину пам'яті Марії Склодовській-Кюрі Міжнародна організація медичної фізики зніщувала святкування 7 листопада (день народження Марії Склодовської-Кюрі) Міжнародного дня медичної фізики.

**Валерій ДІДУХ,
Юрій РУДЯК,
доценти ТДМУ**

Дослід Беккереля

фізики та хімії, а також викладала фізику (1900-1906 рр.) у Вищій нормальній школі (Париж), серед випускників якої було 12 лауреатів Нобелівської премії. 1897 р. Марія Кюрі почала досліджувати випромінювання, яке відкрив 1896 р. французький фізик Антуан Беккерель.

А. Беккерель виявив, що солі урану випромінюють невидимі промені або частинки, які проникають через непрозорі тіла,

ВІТАЄМО!

28 жовтня виповнюється 75 років ветеранові ТДМУ, докторові медичних наук, професору Олегові Йосиповичу БАКАЛЮКУ.

Вельмишановний Олеже Йосиповичу!

Сердечно вітаємо Вас з 75-літтям!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а після 16 років практичної лікарської роботи в Казахстані, виконання та захисту кандидатської дисертації успішно пройшли понад 27-річний трудовий шлях від асистента кафедри факультетської терапії до доктора медичних наук, професора кафедри внутрішньої медицини.

Після припинення науково-педагогічної роботи в ТДМУ, Ви продовжували реалізовувати свій великий досвід і творчий

потенціал спочатку як директор медичного центру, згодом — завідувач кафедри безпеки життєдіяльності людини Тернопільського національного економічного університету, а останні роки очолюєте кафедру в Тернопільському медичному коледжі.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як відомого в Україні та за її межами вченого, висококваліфікованого, авторитетного клініциста-терапевта, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну не-

втомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною була Ваша громадська діяльність, зокрема, як матеріально-відповідального кафедри, куратора студентських груп, громадського декана шостого курсу, лектора товариства «Знання».

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені почесними грамотами Міністерства охорони здоров'я України й Тернопільської облдержадміністрації, грамотами і подяками адміністрації університету.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро, зразкове дотримання здорового способу життя заслуговують найвищої оцінки і є при-

кладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Олеже Йосиповичу, міцного здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму та творчого натхнення, нових здобутків у Вашій благородній діяльності, душевного спокою, добробуту, людського тепла, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Нехай добром наповнюється хата,

Достатком, щирістю і сонячним теплом,

Хай буде вірних друзів в ній багато,

Прихильна доля огорта крилом.

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

ЯК ЖИВЕТЬСЯ ЦЕНТРУ СНІДУ ПІД КРИЛОМ ОБЛАСНОГО НАРКОДИСПАНСЕРУ

На початку цього року сесія Тернопільської обласної ради прийняла рішення про об'єднання двох медзакладів – обласного центру СНІД та обласного наркологічного диспансеру. Відтак обласний центр СНІД став структурним підрозділом обласного наркологічного диспансеру. Тривалий час ідея злиття цих двох комунальних установ була предметом дискусії не тільки серед громадськості, а й в депутатському середовищі. Зініціювало такі перетворення управління охорони здоров'я ОДА. Як переконувало керівництво області, процес об'єднання дозволить значно зекономити витрати на утримання закладу. Чи вдалося реалізувати накреслені плани та зберегти кадровий потенціал з'ясували в головного лікаря Тернопільського наркологічного диспансеру Василя Галанова.

– Василю Степановичу, п'ять місяців минуло з часу, як Тернопільський обласний Центр СНІД став амбулаторно-поліклінічним відділенням наркологічного диспансеру...

– Це доволі достатньо, щоб упевнитися в правильності рішення, яке зініціювало управління охорони здоров'я й було прийняте на сесії обласної ради. Процес об'єднання двох закладів відбувся, як показує досвід, «безболісно» і для медиків, і для пацієнтів. Хоча особливо зазначити, що подібні реформації – це проекти не одного дня, тут потрібно врахувати все до дрібниць, зважити та спрогнозувати можливі ризики, щоб не постраждала головна особа власне заради якої все це відбувається.

– Чому вирішили «об'єднати» Центр СНІД саме з наркологічним диспансером?

– Відповідь на це очевидна, адже першими пацієнтами Центру СНІД були ін'єкційні наркозалежні. І саме наркологічний диспансер у 1980-1990 роках займався їх лікуванням. Лише з 1999 року почали створювати службу СНІД, а до цього часу найбільше навантаження лягло на працівників наркологічних установ. Наступна проблема виникла, коли хворі на СНІД матері,

ін'єкційно наркозалежні, почали народжувати ВІЛ-позитивних дітей, і ми також долучилися до цієї ділянки роботи. Тому всі негаразди та труднощі у роботі з ВІЛ-інфікованими та хворими на СНІД людьми для нас відомі. За всі ці роки ми здобули великий досвід і кадровий потенціал, то й розв'язувати цю проблему стали обопільно.

Пригадую, якимось зі справами навідався у Центр СНІД, і як не дивно, побачив там «наших» пацієнтів. Тому можна стверджувати: Центр СНІД не просто увійшов в нашу структуру як поліклінічно-амбулаторний підрозділ, а органічно влився. Не сталося й того, чого так боялися громадські організації та пацієнти, які гадали, що доведеться переїздити до нас у наркодиспансер. Вони отримують допомогу там, де й колись, тобто, приміщення Центру СНІД, усі кабінети, лабораторія залишилися на тих же площах. А от перелік надання медичних послуг завдяки впровадженню інтегрованої допомоги значно розширився. Тепер ВІЛ-інфікований пацієнт чи хворий на СНІД може пройти ендоскопічне обстеження та УЗД-діагностику в наших спеціалістів. Раніше у центрі СНІДу не було цих фахівців. Зараз вони виїжджають за графіком і у визначений час приймають хворих. Консультують і суміжні спеціалісти, фахівці наркодиспансеру – невропатолог, терапевт, окуліст, хірург, інфекціоніст.

– Чи вдалося і на чому зекономити кошти від такого реформування?

– Під час обговорення механізму реформування Центру СНІДу було ґрунтовно прораховано фінансову складову, тобто, які кошти нам вдасться зекономити. Як з'ясувалося, що лише на зарплатні головного лікаря маємо економію майже 100 тисяч гривень на рік. Погодьтеся, чимала сума, на яку можна і лабораторними тестами для обстеження хворих на ВІЛ застатися й придбати медичне обладнання. Чималу суму збережемо також під час створення стаціонару вдома, якого нині потребують ВІЛ-інфіковані пацієнти та хворі на СНІД. Подібні підрозділи вже діють в Центрах СНІДу в Луцьку, Миколаєві, Хмельницькому, Києві, Одесі, Херсоні. До слова, й ми нещодавно вже підготували пакет документів для будівельно-реконструктивних робіт

відділення денного стаціонару, яке плануємо спорудити на другому поверсі приміщення поліклінічного відділення. Денний стаціонар для лікування хворих на СНІД маємо намір створити без залучення до-

Василь ГАЛАНОВ – головний лікар Тернопільського наркологічного диспансеру

даткових коштів та набору медичного персоналу. Якщо залучити фахівців наркодиспансеру, а для ефективної роботи стаціонару вдома потрібно п'ять лікарів, стільки ж медсестер, молодший медперсонал, загалом 15 осіб, матимемо річну економію в понад 1 мільйон 157 тисяч гривень. Нині ж ситуація склалася так, що стаціонарні ліжка для ВІЛ-інфікованих створені та функціонують, але розкидані у різних закладах міста. Скажімо, в нашому диспансері є п'ять ліжок, у шквірвендиспансері – шість, у шквірвендиспансері – ще кілька ліжок-місць. Зрозуміло, це призводить до розпорошеності у наданні стаціонарної допомоги. Коли ж лікування сконцентроване в одному місці, це зручно передусім для пацієнта, який не бігає медичними закладами та не витрачає кошти на переїзди. Необхідності відкриття повноцінного стаціонару наразі немає, всі пацієнти – місцеві жителі, тому це також принесе значну економію. Маємо намір відкрити ще три чи чотири палати денного стаціонару.

Ще одна проблема, яку сподіваюся, розв'яжуть у контексті децентралізації та надання послуг – охоплення скринінговими програмами мешканців регіону щодо виявлен-

ня ВІЛ-СНІД. І тут основну роль мають відіграти лікарі-наркологі. У нас доволі розгалужена мережа наркологічних підрозділів у районних лікарнях. Тому зараз працюємо над питанням підготовки наших фахівців, а також інфекціоністів, які в майбутньому виявлятимуть осіб з груп ризику, обстежуючи широкі верстви населення. Наразі є п'ять груп ризику зараження ВІЛ-СНІД і всі ці категорії потенційних пацієнтів маємо змогу охопити обстеженням, лікуванням, тому цілком логічним є те, що увесь цей процес відбуватиметься в одній структурі.

– Реформування медзакладу часто передбачає кадрові зміни. Звільнення працівників відбулося?

– І справді люди переживали, чи не опиняться після об'єднання на вулиці, але всі залишилися на своїх робочих місцях, збережено зарплатню, а також надбавки до зарплатної платні та пільги. Ці важливі деталі обговорювали та вирішували на рівні обласної ради. Громадські організації також непокоїло це питання, тому вони неодноразово бували на засіданнях постійної комісії економічного розвитку, з питань охорони здоров'я, сім'ї, материнства, дитинства Тернопільської обласної ради, аби проконтролювати, чи не постраждають від цих змін пацієнти. Були й столичні фахівці з питань ВІЛ-СНІДу, з якими ми зустрічалися під час «круглих столів». У тісному колі обговорювали всі можливі ризики й переваги, але зійшлися на думці, що інтеграційні процеси матимуть позитивний вплив і поліпшать лікування пацієнта, активізуючи доступність спеціалізованої допомоги до хворого. Наша розгалужена мережа наркологічної допомоги забезпечить пацієнта антиретровірусною терапією на місці. Адже навіть йому їхати до обласного центру, коли є можливість отримувати лікування за місцем проживання. І якщо раніше лікар-інфекціоніст, який є в кожному районному центрі, міг лише дати якусь пораду, то нині він призначатиме та контролюватиме увесь процес лікування. Це входить до його функціональних обов'язків – обстеження, виявлення хворого на СНІД, призначення ліків і контроль за тим, як пацієнт дотримується настанов фахівця. Три базисні центри щодо надання антиретровірусної терапії (АРТ) у районах області були створені й раніше, коли функціонував обласний центр СНІД. Нині ж у наших планах за програмою наближення цього виду меддопомоги до країв – «покрити» всю область. При-

міром, жінці, яка щойно народила дитину, не так легко дістатися Тернополя, щоб отримати дитяче харчування. Відтепер вона це може зробити на місці, у свого сімейного лікаря. Вважаю, що об'єднання дасть можливість швидше подолати епідемію ВІЛ-СНІДу, позитивні тенденції вже намітилися.

ПРЯМА МОВА

Володимир БОГАЙЧУК, начальник управління охорони здоров'я Тернопільської ОДА:

– Основна мета, яку ми переслідували, об'єднуючи ці дві установи – зекономити кошти та скурувати їх на модернізацію й поліпшення надання медичних послуг ВІЛ-інфікованим і хворим на СНІД. Особливо хочу наголосити, що це рішення не було спонтанним, навпаки, ми розробили план дій, аби отримати позитивні результати від об'єднання. Зокрема, базувалися на нових стратегічних підходах у наданні послуг – інтеграції та децентралізації. Наше бачення інтеграційних процесів полягало в тому, щоб наблизити до пацієнта всю необхідну меддопомогу, але зробити це комплексно. Не секрет, що серед ВІЛ-інфікованих є багато осіб з ризикованою поведінкою, які часто наражаються не лише на ВІЛ-інфекцію, але й хворіють на такі захворювання, як туберкульоз, вірусний гепатит В і С, інфекції, які передаються статевим шляхом, є споживачами ін'єкційних наркотиків (СІН) та потребують ЗПТ для профілактики поширення ВІЛ-інфекції. Тому питання інтеграції полягало в тому, щоб ці послуги концентрувалися в одній установі. Відтак пацієнт під час візиту до медичного закладу міг отримати повний спектр необхідної йому меддопомоги, а не звертатися окремо в наркологічний диспансер, Центр СНІДу, на пункт ЗПТ, шквірвендиспансер тощо. Децентралізація має на меті передати частину медичних послуг для ВІЛ-інфікованих осіб на первинний рівень медичної допомоги. Темпи розширення доступу до АРТ, кількість ВІЛ-інфікованих осіб, які потребують постійного позитивного лікування, збільшується. Зрозуміло, що зусиллями лише спеціалізованої поліклінічної служби СНІДу неможливо забезпечити контроль за проведенням АРТ усіх пацієнтів. Тож сподіваємося, що децентралізація сприятиме тому, аби певну ділянку роботи щодо контролю за проведенням АРТ брали на себе лікарі первинної ланки, долучаючи до цього й громадські організації.

Лариса ЛУКАШУК

ОЗНАЙОМИЛИСЯ З РЕКОНСТРУКЦІЄЮ КАРДІОЦЕНТРУ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ЛІКАРНІ

Нещодавно в Тернопільській університетській лікарні побували голова Тернопільської обласної державної адміністрації Степан Барна та начальник управління охорони здоров'я Тернопільської ОДА Володимир Богайчук. Вони ознайомилися зі станом реконструкції кардіологічного підрозділу, зокрема, кардіохірургічного центру. За словами Володимира Богайчука, проблема сучасного лікування кардіологічних хворих нині є надзвичайно актуальною в області, адже щороку реєст-

рують понад тисячу мешканців з інфарктом міокарда. Кожен сьомий з них помирає, велика частина стає інвалідами. Зарадити цьому міг би кардіоцентр, де використовують новітні ендovasкулярні методи лікування цієї патології. Отож і медики, і пацієнти з нетерпінням очікують відкриття центру кардіохірургії в університетській лікарні, який покликаний знизити смертність та позбавити людей серцево-судинних недуг, поліпшити якість життя. Саме це і є найбільшим пріоритетним зав-

данням у контексті реформування охорони здоров'я, які вирішує нині керівництво краю.

Надзвичайно важливою складовою, як зазначають керівники галузі, є не лише фінансове забезпечення, але й підготовка спеціалістів. Аби лікар міг проводити операції на відкритому серці, без спеціального навчання не обійтись. На перших етапах запровадження кардіохірургічного напрямку в нашій лікарні до співпраці, зокрема, керувати кардіоцентром, вирішили зап-

росити професора, краянину, кардіохірурга Романа Лелика, який практикує в Одесі. Також голова Тернопільської ОДА наголосив, що вартість операції у Тернополі буде значно дешевшою, ніж, до прикладу, у столиці. «Ми здешевимо послугу завдяки тому, що стенти для оперативних втручань будуть придбані за рахунок держави. Наразі їх закуповують державним коштом та розподіляють між медичними закладами усіх регіонів. На Тернопіллі ситуація склалася така, що пацієнт,

отримавши стент, їде встановлювати його в іншу область, а це відповідно додаткові витрати».

Варто зазначити, що на умовах співфінансування за державною програмою, яка спрямована на створення кардіоцентрів в Україні, для Тернопільщини вже закупили ангиограф. Зокрема, на його придбання з державної скарбниці виділили шість мільйонів гривень, така ж сума надійшла з обласного бюджету.

Лариса ЛУКАШ

